ఒకే జాతి

రిక్షా దిగిన వెంకట్రామయ్య రెండ్రూపాయల కాయితం తీసి రిక్షావానికి యివ్వబోయాడు.

"చిల్లరలేదు బాబూ" చెమట తుడుచుకుంటూ చెప్పాడు రిక్షాతను.

"మరెట్లాగయ్యా, నాదగ్గరా చిల్లర లేదే" అసహనంగావున్నై వెంకట్రామయ్య మాటలు.

"అదిగో... ఆ కిళ్ళీకొట్లో అడగండి" సలహా ఇచ్చాడు రిక్షావాలా.

"పావలాకూడా లేదుటయ్యా" విసుగ్గా కిళ్ళీకొట్టు వైపుకు నడిచాడు వెంకట్రామయ్య.

"ఇదే బోణి బాబూ" గొణిగాడు రిక్షావాలా.

రిక్షాఅతను రెండున్నర అడిగాడు. వెంకట్రామయ్య రూపాయి న్నర ఇస్తానన్నాడు. చివరికి ఇద్దరూ రూపాయిముప్పావలాకు ఒప్పుకున్నారు.

"బాబూ! చిల్లర వుంటే ఇస్తావూ" రెండ్రూపాయల కాయితం చూపుతూ కిళ్ళీకొట్టు కుర్రవాడ్ని అడిగాడు వెంకట్రామయ్య.

"చిల్లర లేదండీ" ఆయన్ని చూడకుండానే సమాధానం చెప్పాడు కుర్రాడు.

"సరే ఓ సోడా యివ్వు"

"ఐస్ సోడానా, మామూలా"

"ఐస్ సోడానే యివ్వు"

రెండ్రూపాయలు ఇచ్చిన వెంకట్రామయ్యకు చిల్లరతిరిగిచ్చాడు కిళ్ళీకొట్టు కుర్రాడు.

అప్పటికే అక్కడికి వచ్చి నిలబడివున్న రిక్షావాలాకు డబ్బు లిచ్చి మళ్ళీ రిక్షా దిగిన స్థలానికి చేరాడు వెంకట్రామయ్య.

మొత్తం ఎన్ని గదులున్నయ్యో తెలియటంలేదు కాని ముందు రెండు గదులు విశాలంగా వున్నయ్యి. మొదటి గదిలో ఖరీదైన కుర్చీలు అరడజను పైగానే వున్నయ్. రెండు సోఫాలు, ఓ టీపాయ్ వున్నయ్యి. టీపాయ్ మీద దినపత్రికలు వున్నయ్యి.

కుడిచేతివైపు 'సమాచార కేంద్రము' అని తెలుగులో వ్రాయబడిన బోర్డు వుంది. అక్కడ ఓ అమ్మాయి నవలో, మరొకటో చదువుతూ కూర్చుంది. ఆఫీసు అప్పుడే తెరవటంవల్ల అంత రద్దీగా లేదు

లోపలికి నడిచిన వెంకట్రామయ్య సమాచార కేంద్రం వైపు నడిచాడు.

"ఏం కావాలండీ" ప్రశ్నించింది సమాచార కేంద్రలో కూర్చున అమ్మాయి.

సమాధానం ఏమీ చెప్పకుండా జేబులోనుంచి ఓ కాగితం తీసి ఆమెకి అందించాడు వెంకట్రామయ్య.

"అప్లికేషన్ ఫారం పూర్తిచేయాలండీ" చెప్పిందామె.

"కొంచెం మీరే పూర్తిచేసి పెట్టండమ్మా" అభ్యర్థనగా అడిగాడాయన.

"ఈ ఆడవాళ్ళు వుద్యోగాలు మానేస్తే సగం నిరుద్యోగ సమస్య వదిలిపోతుంది దేశానికి. మొగవారు సంపాయించి తెస్తుంటే తిని కూర్చోక ఎందుకు వీళ్ళకీ వుద్యోగాలు. అయినా వుద్యోగం పురుష లక్షణం అన్నారు. ఇల్లు ఇల్లాలు అన్నారు.

డిగ్రీలు పూర్తిచేసి నిరుద్యోగులుగా వుంటున్న యువకులు ఎందరో వుండగా, మొగుడు సంపాయిస్తున్నా కాలక్షేపం కోసం వుద్యోగాలు చేస్తున్న స్త్రీలు ఎంతమందో వున్నారుకదా!"

ఆలోచిస్తున్న వెంకట్రామయ్యకు ఆవిడమాటలు వినిపించినై.

అప్పటివరకు వెంకటార్రామయ్య యిచ్చిన కాయితం చూస్తున్న ఆవిడ అన్నది. "మీరు చెప్తుంటారా, నేను ఫారం పూర్తి చేస్తాను."

"ఏమ్మా దస్తూరి యిబ్బందిగా వుందా" నవ్వుతూ అడిగాడు వెంకటార్రామయ్య.

ఇబ్బందిగా నవ్విందామె సమాధానంగా. పేరు....వసంత, వయస్సు ఇరవైమూడు, చదువు ఇంటర్, తండ్రిపేరు....వెంకట్రామయ్య, ఎరుపురంగు, ఎత్తు అయిదు మూడు. ఇలా ఇలా వివరాలన్నీ వెంకట్రామయ్య చెప్పటం ఆవిడ అప్లికేషన్ పూర్తి చేసి సంతకం చేయమని ఆయన కందించటం జరిగినై.

సంతకం చేసి ఫారం చేతిలో పట్టుకుని లోపల గదితోకి వెళ్ళాడు వెంకట్రామయ్య.

నలుగురు వ్యక్తులు నాలుగు సీట్లలో కూర్చుని వున్నారు. వారి ముందున్న టేబుల్స్‌పై వారి పేర్లు వ్రాసివున్న బోర్డులు వున్నై. వారికి వెనుక వున్న గోడలమీద ఏదో అంకెలు వేసివున్న బోర్డులు వున్నై. యాభై నుండి నూరు, పదిహేను నుండి యాభై, పదిహేను వరకు. నిల్ అని నలుగురి వెనుక నాలుగు బోర్డులు వ్రేలాడుతున్నై.

నిల్ బోర్డున్న వ్యక్తి దగ్గరకు వెళ్ళాడు వెంకట్రామయ్య.

అతను ఫారం పూర్తిగ చూసి ముద్రవేసి సంతకం చేశాడు. వెంకట్రామయ్య తగిన పైకం చెల్లించాడు. అప్లికేషన్ పైభాగాన ఎర్రసిరాతో తేదీ వేసి ఆ తేదీన మళ్ళీ రమ్మని చెప్పాడు.

ఖచ్చితంగా నెలరోజుల వ్యవధివుంది అతను రమ్మని చెప్పిన తేదీ. వ్యవధి ఎక్కువగా వున్నదనుకున్న వెంకట్రామయ్య సగం సంతోషంతో మాత్రమే బయటికి నడిచాడు.

మళ్ళీ ఓ రిక్షా మాట్లాడుకుని ఇంటి అడ్రస్ చెప్పి రిక్షాలో కూర్చున్నాడు వెంకట్రామయ్య.

వెంకట్రామయ్య రిటైరైన గవర్నమెంటు వుద్యోగి. నలుగురు సంతానం. ముగ్గురు అమ్మాయిలు, ఒక అబ్బాయి. పెద్దమ్మాయికి పెండ్లికొడుకుల ధరలు అతి చౌకగా వున్న కాలంలోనే ఆర్భాటంగా పెళ్ళి చేశాడు. రెండవ సంతానం కొడుకు మధు డిగ్రీ పూర్తిచేసి ఇటీవలే ఓ ప్రైవేటు కంపెనీలో వుద్యోగంలో చేరాడు. రెండో అమ్మాయి విజయకు కూడా వరుల ధరలు ఒక మాదిరిగా వుండగానే ఒక యింటిదాన్ని చేసి తృప్తి పడ్డాడు వెంకట్రామయ్య. విజయ పెళ్ళికి కాస్తోకూస్తో అప్పుకూడా చేశాడు. అయినా అది ఆయనకు

అంత బాధగానూ భారంగానూ అనిపించలేదు. ఎంచేతంటే అప్పట్లో ఆయన వుద్యోగం చేస్తున్నాడు. చేసిన అప్పు వాయిదాల మీద తీర్చేశాడు.

ఆస్తి ఏమీలేని వెంకట్రామయ్య ప్రస్తుతం పింఛను డబ్బుతో కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్నాడు. కొడుకు సంపాదన వేన్నీళ్ళకు చన్నీళ్ళలా తోడయింది. అందులోనే కూతురు పెళ్లి కోసం కొంత కూడ బెడుతున్నాడు.

ఆయనకి వచ్చే పింఛను తనకీ, భార్యకి చాలదు. పైగా పెళ్లీడుకొచ్చిన కూతురు వుంది. ఆమెను పోషించటం కాక పెళ్లి చేసి పంపాలి. ప్రస్తుతం ఆయనకు వున్న సమస్య అదొక్కటే. ఆ సమస్య పరిష్కారం కోసమే ఆయన మేరేజ్ ఎక్స్చేంజ్ అనే ఆఫీసుకు వెళ్లాడు.

రోజు రోజుకూ నిరుద్యోగులు పెరిగి పోతున్నట్లు, పెళ్లీడు కొచ్చిన ఆడపిల్లలు పెరిగిపోతున్నారు. లంచగొండితనం పెరుగు తున్నట్లు వరకట్న సమస్య దినదినాభివృద్ధి అవుతున్నది.

లంచగొండితనం నశించాలి అని నినాదాలు చేస్తూనేవున్నారు ఎవరికి వారు లంచాలు యిచ్చి వారి వారి పనులు సానుకూలపరచు కొంటున్నారు.

వరకట్న దురాచారం నిర్మూలించాలి అని పొలికేకలు పెడు తూనే ఎవరికి వాడు శక్తికి తగినట్లు, శక్తికి మించికూడా కట్నాలు యిచ్చి ఆడపిల్లల్ని వదిలించుకుంటున్నారు.

కట్నం ఇవ్వకుండా పెళ్ళి చెయ్యాలని ఎవరైనా భీష్మించుకు కూర్చున్నా రనుకోండి. కన్నకూతురే అడుగుతుంది "పెళ్లి చేయలేని

వారు ఎందుకు కన్నారు"అని. "కనేముందు తెలియదా" అని కూడా అడగ్గలరు. అందుకే ఆశయాలు ఏవైనా అడియాశ పాలు కాకుండా జాగ్రత్త పడాల్సొస్తున్నది తల్లిదండ్రులకు.

నిరుద్యోగు లంతా వుద్యోగాల కోసం ఎంప్లాయిమెంటుఎక్సేంజిలో పేరు నమోదు చేసుకుంటే వుద్యోగ అవకాశం వున్నట్లే పైన చెప్పిన ఆఫీసులో పెళ్ళి కావలసిన ఆడపిల్లలకు వరులు దొరికే అవకాశం వుంది. ఈ ఆఫీసులో వివిధ ఆదాయాలు, వివిధ కులాలు, వర్గాలు. వివిధ అభిరుచులు, ఆశయాలున్న అనేకమంది అబ్బాయిల వివరాలు, ఫోటోలు వుంటై. వరులకు కావాల్సిన కట్నాలు వగైరా వివరాలు కూడా వుంటయ్యి.

ఇక ఆడపిల్లలు డైరెక్టుగా గాని, త్రూ ప్రాపర్ చానల్‌గాని వెళ్ళి వారి వివరాలు తెలియజేసి వారికి కావలసిన ధరలో అబ్బాయిల వివరాలు కనుక్కోవచ్చు. ఆ తర్వాత కుదిర్తే కొనుక్కోవచ్చు.

మొదట అప్లికేషన్ ఫారం పూర్తిచేయాలి. ఒక్కొక్క ధరకు ఒక్కో రంగు ఫారం వుంటుంది. మళ్ళీ వాళ్ళు చెప్పిన రోజున వెళితే వారు వివిధ ఫోటోలు. వివరాలు మనకి చూపిస్తారు. వాటిల్లో మనకి నచ్చినవి ఒక మూడు మాత్రం సెలక్టు చేసుకోవచ్చు. అంతకుమించి సెలక్టు చేసుకున్న ప్రతి రెండు ఫొటోలకు అధికంగా ఆఫీసు వారికి నిర్ణీత రుసుము చెల్లించాల్సి వుంటుంది.

పైన చెప్పిన కార్యక్రమం అంతా పూర్తిచేసి వెంకట్రామయ్య యిల్లు చేరాడు.

తన రాకకోసం ఎదురుచూస్తూన్న భార్యకి కూతురికి జరిగిన

కార్యక్రమం మొత్తం వివరంగా చెప్పాడు వెంకట్రామయ్య. ఆయన కున్న మంచి అలవాట్లలో ఇది ఒకటి అని చెప్పాలి. తను ఏదైనా పనిమీద బయటికి వెళ్లివస్తే జరిగిన సంగతంతా ఇంట్లో తన కోసం ఎదురుచూస్తున్నవారికి వివరంగా చెప్తాడు.

నెలరోజులు ఆగాలని విని కూతురు కొంత నిరుత్సాహం కన పరచినమాట నిజమే కాని భార్యమాత్రం నెల రోజులు ఎంతసేపులే అని తృప్తి పడింది,

రోజులు గడుస్తున్నై. ఏవో తెలియని తీపి కలలు కంటూ కాలం గడుపుతున్నది వసంత.

★ ★ ★

వసంతను తీసుకొని ఆఫీసులోకి అడుగు పెట్టాడు వెంకట్రా మయ్య. జనం ఓ నూరుదాకా వుండచ్చు. అంతా హడావిడిగా, సంద డిగా వుంది. ఆ రోజు రమ్మని చెప్పిన వ్యక్తి దగ్గరకు వెళ్ళాడు వెంకట్రామయ్య.

ఓ కార్డుమీద ఏదో వ్రాసి సంతకం చేసి వెంకట్రామయ్య చేతికందించాడు. ప్రక్కగా వున్న తలుపు చూపిస్తూ లోపలికి వెళ్ళ మన్నాడు.

తలుపుదగ్గర ఓ వ్యక్తి వున్నాడు. కార్డు తీసుకుని యిద్దర్నీ లోపలికి పంపాడతను.

"డాక్టర్స్ లిస్ట్" అంటూ ఓ బైండింగ్ చేయబడిన పొడుగాటి పుస్తకం.

"గవర్నమెంట్ ఎంప్లాయిస్" అంటూ మరొకటి.

"ఇంజనీర్స్"

"ప్రయివేట్ ఎంప్లాయిస్"

"లెక్చరర్స్ అండ్ టీచర్స్"

"కాంట్రాక్టర్స్"

"బిజినెస్ మెన్"

అని చెవుతూ ఒక్కొక్క రికార్డు వెంకట్రామయ్య వసంతల ముందుం చాడు లోపలి వ్యక్తి.

బట్టల కొట్టుకు వెళ్ళినప్పుడు రకరకాల చీర్లను వాటి పేరు, నాణ్యత వగైరాలు చెబుతూ పడేయటం గుర్తొచ్చింది వసంతకు. అయితే పరులగురించి వీరేమీ వ్యాఖ్యలు చేయరు.

అన్ని ఫోటోలు వాటిక్రింద వున్న వివరాలు ఎంతో ఓపిగా చూసారు తండ్రీ కూతుళ్లు.

ఆమెకు నచ్చిన ఫొటోల్ని ఓ అరడజను ప్రక్కకు తీసి పెట్టు కుంది వసంత.

"మూడు ఫోటోలు మాత్రమే మీరు ఎన్నుకోవాలి. అంతకు మించి కావాలంటే అదనపు ఫీజు చెల్లించాల్సి వుంటుంది." నవ్వుతూ చెప్పాడు అక్కడి వుద్యోగి.

కూతురు మొఖం చూసి కాదనలేక పోయాడు వెంకట్రామయ్య వెళ్ళి అదనపు ఫీజు చెల్లించాడు. "యిక మేం వెళ్లొచ్చా" అని అడి గాడు వెంకట్రామయ్య అక్కడి ఉద్యోగిని.

"వెళ్లొచ్చండీ. మీరు సెలక్టు చేసుకున్న ఐదుగురికి మీ అమ్మాయి ఫోటో పంపాలి. వుంటే ఇప్పుడే యివ్వండి. లేకపోతేఎంత

త్వరగా యిస్తే అంత మంచిది. మీ అమ్మాయి ఫొటో, వివరాలు వారికి పంపిస్తాము. వారు ఇష్టపడితే వచ్చి మీ అమ్మాయిని చూస్తారు" క్లుప్తంగా వారు చేయబోయే కార్యక్రమాన్ని వివరించాడతను

వెంకట్రామయ్య, వసంత యింటికి బయలుదేరారు.

అయిదుగురి ఫొటోలు చూసి, వివరాలన్నీ విపులంగా వివరించాడు వెంకట్రామయ్య భార్యకి.

"ఈ అయిదుగురిలో నీకు బాగా నచ్చిందెవరమ్మా" అప్యాయంగా అడిగింది వసంత తల్లి.

సమాధానం చెప్పకుండానే సిగ్గుతో లోపలికి వెళ్ళి పోయింది వసంత.

అయిదుగురిలో ముందుగా కాంట్రాక్టర్ రామ్మూర్తి వచ్చేడు. అబ్బాయికి అమ్మాయి నచ్చిందికాని, అమ్మాయిగ్గాని, వెంకట్రామయ్య దంపతులగ్గాని అతను నచ్చలేదు.

రెండోసారి ప్రయివేటు కంపెనీలో గుమాస్తాగా పనిచేస్తున్న శివప్రసాద్ వచ్చాడు. అతనితోపాటు తల్లిదండ్రుల్ని కూడా తీసుకు వచ్చాడు. తమ అమ్మాయికి, అబ్బాయికి ఒకళ్ళకి ఒకళ్ళు నచ్చారు కాని అబ్బాయికి వున్న ఏకైక ముద్దుల చెల్లెలుకు ఆడపడుచు కానుకగా కోరిన ఐదువేలు, అబ్బాయికి మామగారి బహుమానంగా కోరిన స్కూటరు ఆ పెళ్ళి కుదరనీయలేదు.

ఆ తర్వాత వచ్చిన లెక్చరర్ శ్రీకాంత్‌కి వసంత నచ్చలేదు.

రోజురోజుకు వెంకట్రామయ్య నిరాశ పెరుగుతున్నది. వసంత తల్లి పరిస్థితీ అదే విధంగా వున్నది. వసంతకి మాత్రం నిరాశగాని

దిగులుగానీ లేదు అందుక్కారణం లేకపోలేదు. ఆమె కోరుకున్న అయిదుగురిలో ఇంకా ఇద్దరున్నారు.ఆ ఇద్దరిలో ఇంజనీర్ రవి అంటే ఆమె ఎక్కువ ఇష్టపడుతున్నది. అతను వచ్చేవారం వస్తున్నట్లు తెలిసింది. ఆ వుత్సాహంతో అతనికోసం ఎదురుచూస్తున్నది వసంత.

ఈ లోపుగానే మునిసిపల్ ఆఫీసులో గుమాస్తాగా చేస్తున్న నాగరాజు తల్లిదండ్రులతోసహా వచ్చాడు వసంతని చూడటానికి

ఎప్పటిలాగే పెళ్ళిచూపుల తతంగం ఏర్పాటుచేశారు. వసంత రావటం, అబ్బాయి అమ్మాయి చూసుకోవటం వగైరాలన్నీ పూర్తైనై.

"డిగ్రీ పూర్తిచేస్తే ఏదైనా ఉద్యోగం యిప్పించుకో గలను నేను. మరి మీకు వుద్యోగం చేయండం ఇష్టమేనా?" అడిగాడు నాగరాజు.

ఉద్యోగం చేయటం తనకి ఏమాత్రం ఇష్టం లేదని చెప్పింది వసంత. వెంకట్రామయ్య కూడా కూతురి అభిప్రాయాన్నే వెలిబుచ్చాడు.

"అమ్మాయి ఫొటో చూసి మావాడు ముచ్చటపడ్డాడు. ఇంటర్ అయింది కాబట్టి డిగ్రీకూడా పూర్తి చేయించి ఏదైనా వుద్యోగంలో చేర్పించవచ్చు ఆ అమ్మాయికి ఇష్టమైతే అనుకున్నాడు. మరి మీరు ఆలోచించుకుని వ్రాయండి" అన్నారు నాగరాజు తల్లిదండ్రులు.

అలాగేనంటూ శలవు తీసుకుని నాగరాజు కుటుంబాన్ని బస్ స్టాండుదాకా సాగనంపి వచ్చాడు వెంకట్రామయ్య.

ఇంటికొచ్చిన వెంకట్రామయ్య కూతుర్ని ఆలోచించుకోమన్నాడు. ఆమెకు పూర్తిగా ఇష్టమైతేనే వారికి సమాధానం వ్రాస్తాన

న్నాడు. కూతురి పెళ్లి కావడమే ముఖ్యంగా పెట్టుకున్న వెంకట్రామయ్య తనఅభిప్రాయాన్ని మార్చుకోక తప్పలేదు. అందుకే కూతురు కూడా తన నిర్ణయాన్ని మార్చుకుంటుందేమోనని అడిగాడుఆమెను.

వసంత ఎదురు చూస్తున్న రవి రావటం, తొలి చూపులోనే ఒకర్ని ఒకరు ఆకర్షించుకోవటం ఫలితంగా వసంత రవి భార్య కావటం జరిగినై.

కట్నం లేకుండా కూతుర్ని ఓ ఇంజనీరుకు ఇచ్చి పెళ్ళి చేసినందుకు వెంకట్రామయ్య పరమ సంతోషపడి పోయాడు. ఆ సంతోషంతో పాటు ఇంచుక గర్వంకూడా కలక్కపోలేదు.

ఆమె కోరుకున్న వ్యక్తి తనకు కావాలనుకోవడం. అతన్నే భర్తగా పొందటం వరంగా భావించింది వసంత.

కూతురు మనసైన వాడిని మనువాడినందుకు వసంత తల్లి ఆనందానికి అవధుల్లేవు.

ఒక ఇంజనీరు కానీ కట్నం లేకుండా పెళ్లి చేసుకోవటం ఎంతో విశేషంగా చెప్పుకుని చాలామంది కొనియాడారు రవిని.

వసంత భర్తతో కాపురానికి వెళ్ళింది.

భార్య వచ్చిన మూడో రోజునే డిగ్రీ పుస్తకాలు తెచ్చి చేతికిచ్చాడు రవి.

పాకెట్ అందుకున్న వసంత అర్థంకానట్లు చూసింది రవిని.

"అలా చూస్తున్నావేమిటోయ్. డిగ్రీ పుస్తకాలు. నువ్వు రేపు మార్చికి ఫస్టియర్ పరీక్షలు వ్రాయాలి" అన్నాడు రవి.

"నాకు చదవాలని లేదండీ....అయినా నాతో మాట మాత్రం అనలేదే" అన్నది వసంత.

"భలేదానివే. చదవాలని లేకపోవటం ఏమిటి. తొందరగా డిగ్రీ పూర్తిచేస్తే నీ కోసం ఓ వుద్యోగంకూడా చూస్తాను. వుద్యోగం కూడా చేయాలి మరి నువ్వు" అంటూ దగ్గరగా వచ్చాడతను.

"వుద్యోగమా" ఆశ్చర్యంగా అన్నది వసంత.

"ఏం.... ఇష్టం లేదా" వ్యంగ్యంగా అన్నాడు.

"అనికాదూ" అన్నది నిర్లిప్తంగా.

"ఉద్యోగం చేయించవచ్చనే వుద్దేశ్యంతోనేగా నిన్ను కట్నం లేకుండా చేసుకున్నది" నిర్మొహమాటంగా అన్నాడతను.

అవాక్కయి నిలబడిన వసంత మరింక మాట్లాడలేదు కాసేపు దాకా.

"మీకు కావలసిన కట్నం సంపాయిస్తాను. ఆ తర్వాత మాను కోవచ్చా" అని అడిగింది అతన్ని పూర్తిగా చదవాలనే వుద్దేశంతో.

"అలా అయితే నాకు లాభం ఏముంటుంది" వెకిలిగా నవ్వాడు రవి.

"అంతా అదే జాతి" అనుకున్న వసంతకు వుద్యోగం చేయక తప్పలేదు.

"ఇంకా యెన్ని రకాల పరిస్థితుల్లో ఆడవారు వుద్యోగాలు చేస్తున్నారో" అనుకున్నాడు వెంకట్రామయ్య.

(ఆంధ్ర సచిత్ర వార పత్రిక—ది. 22-7-83)